

**Дастурамал
оид ба андозбандии субъектҳои бозори қоғазҳои қиматнок**

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Дастурамал оид ба андозбандии субъектҳои бозори қоғазҳои қиматнок (минбаъд-Дастурамал) низоми андозбандии субъектҳои бозори қоғазҳои қиматнокро ба танзим мебарорад.

2. Дар Дастурамал бо мақсади татбиқи имтиёзҳои андозӣ мафҳумҳо ва истилоҳоти зерин истифода мешаванд:

- бозори муташаккили қоғазҳои қиматнок-доираи гардиши қоғазҳои қиматнок, ки дар он аҳдҳо бо қоғазҳои қиматнок бо расмиёт ва шартҳои танзим мешаванд, ки ташкилкунандаи савдо (биржаи фондӣ) барои иштирокчиёни ин аҳдҳо мутобиқи қонунгузорӣ муқаррар кардааст;

- бозори номуташаккили қоғазҳои қиматнок-доираи гардиши қоғазҳои қиматнок, ки дар он аҳдҳо бо қоғазҳои қиматнок бе риояи талаботи бозори муташаккил амалӣ карда мешавад;

- биржаи фондӣ - шахси ҳуқуқие, ки дар шакли ташкилию ҳуқуқии ҷамъияти саҳомӣ таъсис ёфта, ташкили савдои қоғазҳои қиматнокро ба роҳ монда, ҷиҳати мусоидат барои бастании аҳдҳо бо қоғазҳои қиматнок бо роҳи истифодаи низоми савдои биржаи фондӣ хизмат мерасонад ва барои бақайдгирии субъектҳои бозори қоғазҳои қиматнок ба Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд-Кумитаи андоз) ҳисоботи асоснокро пешниҳод менамояд;

- қоғазҳои қиматнок-ҳуччатҳои мебошанд, ки ҳуқуқи амволи дар онҳо ифода ёфтаанд ва ба воситаи пешниҳод намудан ва ё супоридан нисбат ба шахсе, ки онҳоро баровардааст, тасдиқ менамоянд;

- субъектҳои бозори муташаккили қоғазҳои қиматнок - иштирокчиёни касбии бозори муташаккили қоғазҳои қиматнок, эмитентҳо ва сармоягузoron мебошанд.

**2. ШАХСОНЕ, КИ НИСБАТ БА ОНҲО МУҚАРРАРОТИ
ДАСТУРАМАЛ ТАТБИҚ МЕГАРДАД**

3. Низоми андозбандии субъектҳои бозори қоғазҳои қиматнок нисбат ба шахсони зерин, ки дар бозори муташаккили қоғазҳои қиматнок иштирок намуда, ба қайди махсуси Кумитаи андоз гирифта шудаанд, татбиқ карда мешавад:

1) ба иштирокчиёни касбии бозори қоғазҳои қиматнок дохил мешаванд:

- фаъолияти брокерӣ ва дилерӣ;

- фаъолият оид ба муайян кардани уҳдадорҳои тарафҳо (клиринг) аз

рӯи амалиёт бо қоғазҳои қиматнок;

- фаъолияти маҳфуздорӣ;

- фаъолияти ташкили савдо дар бозори қоғазҳои қиматнок;

2) эмитентҳо;

3) сармоягузoron.

4. Дар сурати аз ҷониби эмитентҳо ва сармоягузoron ба анҷом расонидани амалиёт бо қоғазҳои қиматнок дар бозори номуташаккили қоғазҳои қиматнок, чунин амалиёт бо тартиби умумии муқаррарнамудаи Кодекси андоз андозбандӣ мешавад.

3. ИМТИЁЗИ АНДОЗ

5. Нисбат ба амалиётҳои субъектҳои бозори қоғазҳои қиматнок дар бозори муташаккили қоғазҳои қиматнок имтиёзҳои андозӣ бо тартиби зерин амалӣ мегардад:

1) иштирокчиёни касбӣ, ки фаъолияти дар зербанди 1) банди 3 Дастурамал муқарраршударо анҷом медиҳанд, аз пардохти 50 фоизи андозҳои зерин озод карда мешаванд:

- андоз аз даромади шахсони ҳуқуқӣ;

- андоз аз арзиши иловашуда (минбаъд-ААИ).

2) эмитентҳо – шахсони ҳуқуқии резидент ва ғайрирезиденте, ки қоғазҳои қиматноки онҳо дар биржаҳои фондии дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда дар муомилот мебошанд, вобаста ба даромади бадастоварда аз афзоиши арзиши қоғазҳои қиматнок дар санаи муомилоти онҳо аз пардохти андоз аз даромади шахсони ҳуқуқӣ (андози низоми содакардашуда) озод карда мешаванд.

3) сармоягузoron – шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки резидент ва ғайрирезидент мебошанд ва аз афзоиши арзиши қоғазҳои қиматнок (пардохти купонӣ, дисконтӣ ва ба инҳо монанд) дар санаи муомилоти онҳо дар биржаи қоғазҳои қиматнок даромад мегиранд, вобаста ба чунин даромад аз пардохти андоз аз даромад аз афзоиши арзиши қоғазҳои қиматнок озод карда мешаванд.

6. Муқаррароти зербанди 3) банди 5 Дастурамал нисбати сармоягузороне, ки саҳмияҳои ба онҳо тааллуқдоштаро харидорӣ намудаанд (пардохт намудаанд), татбиқ намегардад.

7. Имтиёзҳои пешбиниамудаи Дастурамали мазкур вобаста ба муомилот баровардаи қоғазҳои қиматноки давлатӣ, қоғазҳои қиматноке, ки аз тарафи Бонки миллии Тоҷикистон бароварда мешавад ё кафолат дода мешавад, сертификати бонкӣ, вексел ва чек (коносамент) татбиқ намегардад.

Эзоҳ: Мисоли 1. ҶДММ “Б”, ки фаъолияти брокериро дар биржаи фондӣ амалӣ менамояд, аз рӯи амалиёт бо қоғазҳои қиматноки ҶСК “А” ба маблағи 20000 сомонӣ подошпулии комисионӣ (ҳаққи хизматрасонӣ) мегирад. Бо дар назар доштани меъёри ААИ дар моддаи 264 Кодекси андоз муайяншуда арзиши хизматрасонӣ тибқи талаботи зербанди 1) банди 5 Дастурамал 21500 ($20000 * 15\% * 50\% + 20000$) сомониро ташкил медиҳад. Дар чунин сурат ҶДММ «Б» дар давраи моҳи ҳисоботӣ аз амалиёти хизматрасонии брокерии худ 1500 сомонӣ ААИ ва мувофиқи моддаи 242 Кодекси андоз пешпардохти

андоз аз даромади шахсони ҳуқуқиро ҳисоб ва ба бучети давлатӣ пардохт менамояд. Дар соли ҳисоботӣ ҚДММ “Б” эълומияи андоз аз даромади шахсони ҳуқуқиро бо дар назар доштани имтиёзҳои муқарраргардидаи зербанди 1) банди 5 Дастурамал таҳия ва ба мақомоти дахлдори андоз пешниҳод намуда, пардохти 50 фоизи андози мазкурро ҳисоб ва ба бучети давлатӣ пардохт менамояд.

Мисоли 2. ҚСК “К” (эмитент) дар биржаи фондӣ 1000 дона саҳмияи худро ба нархи 100 сомонӣ барои як дона ба фурӯш баровард. Дар санаи муомилот ҚСК “К” ҳар як саҳмияҳои худро ба маблағи 300 сомонӣ мефурӯшад, ки афзоиши арзиши саҳмияҳо барои як дона 200 (300-100) сомониро ташкил медиҳад. Дар маҷмӯъ даромад аз афзоиши фурӯши саҳмияҳо ба 200000 (300000-100000) сомонӣ баробар шуд. Дар ин ҳолат ҚСК “К” вобаста ба афзоиши фурӯши саҳмияҳо аз пардохти андоз аз даромади шахсони ҳуқуқӣ озод мебошад.

Мисоли 3. Сармоягузор-шахси воқеӣ саҳмияҳои харидорӣ намудаашро 16 апрели соли 2022 фурӯхта, аз афзоиши нархи саҳмияҳо бо назардошти хароҷотҳо дар биржаи фондӣ 50000 сомонӣ даромад гирифт. Дар чунин ҳолат даромади ӯ аз афзоиши қоғазҳои қиматнок аз андоз аз даромад озод карда мешавад. Ҳангоми гирифтани даромад дар шакли суди саҳмия чунин даромад дар манбаи пардохт бо андоз аз даромад андозбандӣ карда мешавад.

Мисоли 4. Сармоягузор-ҚДММ “А” моҳи апрели соли 2020 тавассути биржаи фондӣ саҳмияҳои одии ҚСК “Г”-ро ба арзиши 100000 сомонӣ харидорӣ намуда, саҳми ин ҷамъият гардид. Моҳи майи соли 2021 ҚДММ “А” аз саҳмияҳои худ дар ҚСК “Г” ба маблағи 25000 сомонӣ даромад дар шакли суди саҳмия мегирад. Моҳи июни соли 2021 ҚДММ “А” тавассути биржаи фондӣ саҳмияҳоро ба маблағи 150000 сомонӣ мефурӯшад, ки даромад аз афзоиши қоғазҳои қиматнок 50000 сомониро ташкил дод. Дар чунин сурат даромади ҚДММ “А” дар шакли суди саҳмия бо андоз аз даромад дар манбаи пардохт аз ҷониби ҚСК “Г” андозбандӣ карда шуда, даромад аз афзоиш аз фурӯши қоғазҳои қиматнок аз андоз аз даромад озод мебошад.

Мисоли 5. Шахси воқеӣ-сармоягузор 1 майи соли 2022 дар биржаи фондӣ вомбаргҳои ҚСК “Д”-ро ба маблағи 50000 сомонӣ харидорӣ менамояд, ки бар ивази харидорӣ намудани вомбарг, ҚСК “Д” уҳдадор мешавад, ки ба шахси воқеӣ 14 фоизи солона даромади фоизӣ (ё пардохти купонӣ) пардохт намояд. ҚСК “Д” ба шахси воқеӣ барои моҳи майи соли 2021 ба маблағи 583,3 сомонӣ даромад дар шакли фоиз ҳисоб намуда, ҳангоми пардохти он бо андоз аз фоизҳо андозбандӣ мекунад ($583,3 * 12\%$). Шахси воқеӣ-сармоягузор 1 июни соли 2022 дар биржаи фондӣ ҳамин вомбаргҳоро ба маблағи 53000 сомонӣ ба дигар сармоягузор мефурӯшад, ки афзоиш аз фурӯши он бо андоз аз даромади шахсони воқеӣ андозбандӣ карда намешавад.

Мисоли 6. ҚСК “К”-эмитент дар биржаи фондӣ 1000 дона қоғазҳои қиматнок ба нархи 100 сомонӣ барои як дона ба фурӯш баровард. 5 июни соли 2021 ҚСК “К” ҳар як қоғазҳои қиматноки худро ба маблағи 95 сомонӣ ба ҚСК “Р”-сармоягузор мефурӯшад, яъне 5 сомонӣ камтар аз нархи номиналӣ пардохти дисконтӣ мегирад. ҚСК “Р”- сармоягузор 20 июни соли 2021 ҳар як

донаи коғазии қиматноки мазкурро бо нархи 100 сомони мефурӯшад. Дар чунин сурат тибқи талаботи зербанди 3) банди 5 Дастурамал пардохти дисконтӣ, ки харидорӣ намудани саҳмияҳо аз нархи номиналӣ паст ва фурӯши онҳо баландтар аз ин нарх анҷом дода шудааст, бо андоз аз даромад аз шахсони ҳуқуқӣ андозбандӣ намегардад.

Мисоли 7. ҚСҚ “Т” иштирокчии бозори муташаккили коғазҳои қиматнок моҳи март соли 2021 тавассути биржаи фонди саҳмияҳои худро ба нархи 100000 сомони ба ҚДММ “Р” мефурӯшад. Моҳи июли соли 2021 ҚДММ “Р” саҳмияҳои ҚСҚ “Т”-ро ба ҳуди ҚСҚ “Т” ба маблағи 200000 сомони мефурӯшад. Дар чунин сурат озодкунии пардохти андоз аз даромад аз шахсони ҳуқуқӣ аз афзоиши коғазҳои қиматнок нисбат ба ҚДММ “Р” амалӣ намегардад, бинобар ин, ҚСҚ “Т” уҳдадор аст, ки дар манбаи пардохти андози мазкурро нигоҳ дошта, ба бучети давлатӣ пардохти намояд.

4. ҚАЙДИ МАХСУСИ СУБЪЕКТҲОИ БОЗОРИ МУТАШАККИЛИ КОҒАЗҲОИ ҚИМАТНОК

8. Бо мақсади назорати имтиёзҳои андозии додешаванда ворид намудани шахсони дар банди 5 Дастурамал зикргардида ба қайди махсуси Кумитаи андоз ва асосҳои соҳиб шудан ба имтиёзҳои андозӣ аз ҷониби онҳо, биржаи фонди уҳдадор аст, ки ба Кумитаи андоз барои бақайдгирӣ саривақт маълумоти асоснокро дар шакли коғазӣ ва ё электронӣ пешниҳод намояд.

9. Имтиёзҳои дар Дастурамал номбаршуда танҳо пас аз қайди махсуси Кумитаи андоз ва пешниҳоди шаҳодатнома оид ба қайди махсуси иштирокчии касбии бозори муташаккили коғазҳои қиматнок, шаҳодатнома оид ба қайди махсуси эмитент, ки коғазҳои қиматноки он дар бозори муташаккили коғазҳои қиматноки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда дар муомилот мебошанд ва шаҳодатнома оид ба қайди махсуси сармоягузор - шахси воқеӣ ва ҳуқуқие (резидент ва ғайрирезидент), ки коғазҳои қиматноки онҳо дар биржаҳои фонди дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда дар муомилот мебошанд, дар шакли коғазӣ ва ё электронӣ, истифода мегарданд.

10. Шаҳодатномаи субъекти бозори муташаккили коғазҳои қиматнок (минбаъд-шаҳодатнома) дар муҳлати 20 рӯз аз санаи ворид гардидани эълумия (ҳисобот)-и иштирокчии касбии бозори муташаккили коғазҳои қиматнок ба Кумитаи андоз ба тариқи коғазӣ ва ё электронӣ дода мешавад.

11. Шаҳодатнома дорои рақами тартибӣ, силсила, санаи дода шудан, рақами бақайдгирӣ, рақами мушаххаси андозсупоранда, санаи бақайдгирии махсус ва суроғи андозсупоранда мебошад.

12. Асос барои бақайдгирии махсуси субъектҳои бозори муташаккили коғазҳои қиматнок эълумия (ҳисобот)-и биржаи фонди ба ҳисоб меравад.

13. Кумитаи андоз бо дар назар доштани талаботи Кодекси андоз хангоми мавҷуд будани маълумоти эътимоднок оид ба канорагирӣ аз андоз ба воситаи амалиёти биржаи фонди гузоштани қайд махсус ва додани шаҳодатномаро ба эмитентҳо ва сармоягузoron рад менамояд.

5. АМАЛИСОЗИИ ИМТИЁЗҲОИ АНДОЗИ

14. Субъектҳои бозори муташаккили коғазҳои қиматнок шаҳодатнома оид ба гузоштан ба қайди махсус, ки аз тарафи Кумитаи андоз дода мешавад, бояд дошта бошанд.

15. Бо мақсади баҳисобгирии имтиёзҳои андозӣ субъектҳои бозори муташаккили коғазҳои қиматнок уҳдадоранд, аз рӯи муомилот (амалиётҳо, қарордодҳо, шартномаҳо ва созишномаҳо)-и ба фаъолият дар бозори муташаккили коғазҳои қиматнок алоқаманд ва аз рӯи амалиётҳои андозбандишаванда вобаста ба дигар намуди фаъолиятҳо баҳисобгирии алоҳида баранд.

16. Барои татбиқи имтиёзҳои андозии дар Дастурамал пешбинигардида субъектҳои бозори муташаккили коғазҳои қиматнок уҳдадоранд, ки дар эълomiaҳои дахлдори андозҳо, ки ба мақомоти андоз пешниҳод карда мешавад, маблағи даромад ва амалиёти ба чунин фаъолияташон алоқаманди аз андозбандӣ озодро қайд намоянд.

17. Аз ҷониби субъектҳои бозори муташаккили коғазҳои қиматнок, ҳисоботи андоз ва тартиби пардохти он ба мақомоти дахлдори андоз вобаста ба низоми андозбандӣ ва намудҳои андоз тибқи тартиб ва муҳлатҳои муқаррарнамудаи Кодекси андоз ба роҳ монда мешавад.

6. ЭЪЛОМИЯ (ҲИСОБОТ)-И БИРЖАИ ФОНДӢ

18. Бо мақсади татбиқи имтиёзҳои андозӣ биржаи фондӣ бояд нисбат ба ҳар як имтиёзгиранда-субъектҳои бозори муташаккили коғазҳои қиматнок ва ҳар муомила (амалиёт)-и ба фаъолияти онҳо алоқаманд, ки дар биржаи фондӣ сурат мегирад, ҳар моҳ на дертар аз санаи 15-уми моҳе, ки баъди моҳи ҳисоботӣ фаро мерасад, ба Кумитаи андоз эълomiaҳо (ҳисоботҳо) оид ба фаъолияти иштирокчиёни касбӣ дар бозори муташаккили коғазҳои қиматнок, оид ба фаъолияти эмитентҳо-шахсони ҳуқуқие, ки (резидентҳо ва ғайрирезидентҳо) коғазҳои қиматноки онҳо дар бозори муташаккили коғазҳои қиматноки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон амаликунанда дар муомилот мебошанд ва оид ба фаъолияти сармоягузoron-шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие (резидент ва ғайрирезидент), ки аз муомилот бо коғазҳои қиматнок дар бозори муташаккили коғазҳои қиматноки Ҷумҳурии Тоҷикистон даромад мегиранд, пешниҳод намоянд.

19. Ҳамаи муомилот (амалиётҳо, қарордодҳо, шартномаҳо, ва созишномаҳо), ки ба фаъолияти субъектҳои бозори муташаккили коғазҳои қиматнок алоқаманд мебошад, бояд аз ҷониби биржаи фондӣ тасдиқ, ба қайд ва ба ҳисоб гирифта шавад.

7. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

20. Пешниҳоди саривақтии эълomia (ҳисобот)-и биржаи фондӣ оид ба муомилот (амалиётҳо, қарордодҳо, шартномаҳо, созишномаҳо)-и басташуда ва дурустии он, ки ба Кумитаи андоз тибқи муқаррароти Дастурамал пешниҳод карда мешавад, ба зиммаи биржаи фондӣ гузошта мешавад.

21. Субъектҳои бозори муташаккили коғазҳои қиматнок, намояндагони онҳо ва шахсони мансабдор, инчунин агентҳои андоз барои вайрон кардани муқаррароти Дастурамал ва ғайриқонунӣ мавриди истифода додани

имтиёзҳои пешбининамудаи он тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон
ҷавобгар мебошанд.

22. Назорати татбиқи муқаррароти Дастурамал аз ҷониби мақомоти
андоз амалӣ карда мешавад.